

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KOZGAZDASAGI NAPILAP.

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, havá a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

Bérmintelen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában van, havá hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmintre küldendők.

Előfizetési árak:

Helyben	Videken
hét napra	postai szállításal
Egész évre . . . 12 frt	Egész évre . . . 14 frt
Fél évre . . . 6 „	Fél évre . . . 7 „
Negyed évre . . . 3 „	Negyed évre . . . 3.50
Egy óra . . . 1 „	Egy óra . . . 1.20

Egyes szám ára helyben 5 kr., vidéken 6 kr.

Hirdetések díja:

Nyolcz hasábos petitor egyszeri hirdetésnél	6 kr.
Minden következőnél	4 „
Bélyegdíj külön	30 „
Nyiltérő sora	15 „

A határokon.

Budapest, augusztus 25.

Illetékes körökben kiszivárgó értesülések szerint Bukovinában két év óta nagyon kellemetlen kezd lenni a besszarábiai szomszédosság.

Minden felhatalos állítás dacára, hogy odaát, tényleg a bujtogatás csendes munkát már oda iparkodnak, hogy a felügyelőség sohasem sikerüljön a bujtogatókat más uton idézhesse.

Hogy a nyári csalódnak mindazok, akik a szomszédosság békés indulataiban bíznak, az leginkább abból a konok merevségből tűnik ki, melyre az előbb mindenkor előékeny és kuláns orosz kereskedői világot kényszerítik velünk szemben. Így például az ezelőtt oly virágzó marhakereskedést azáltal teszik tönkre, hogy betiltják a hitelmeleveleket, sőt lassanként még az üzleti összeköttetést is.

Eddigél nem látjuk nyomát, hogy részünkről erre vonatkozólag megtorlások szándékoltatnának; hisszük azonban, hogy mérvadó körünk türelme nem lesz végnélküli.

Hogy nemcsak Bukovinában, hanem még a szomszéd orosz határszéleken is folyvást mindenféle állású orosz tisztnek járnak-kelnek, ez nem tartozik a legújabb hírek közé; de az az arcaatlanság, melylyel az illető urak mebotránykoztát idézett elő.

Igaz ugyan, hogy erre néve már volt alkalom ama megjegyzést halani, miszerint részünkről is hasonló eljárás követettnék; ezt azonban a leghatározottabban rosszkéllű koholmányok kell nyilvánítanunk.

Eltékeztve attól, hogy nálunk efféle eljárás schasem létezett, hanem a mulhatlanul szükséges információkat legfeljebb a katonai diplomácia útján szerezték be: ama szigor, melyet az orosz határszélen az utlevek tekintetében kifejtettek, majdnem teljes lehetetlenné teszi a kém-szolgálatokra alkalmas egyének utazását.

Valamint nincs osztrák avagy magyar hatóság, melynek eszébe jutna, rendes utlevéllel ellátott orosz tisztet a határról visszautasítani, éppen

oly kevéssé számíthat rá bármily magasrangú katonatiszt osztrák-magyar részről, hogy az orosz határt akadálytalanul átléphesse.

Feltéve, hogy valakinek sikerült utlevélre kieszközölni a bécsi orosz nagykövetség láttamozását, még ezzel korántsem győzte le az akadályokat.

Az utazó osztrák-magyar katonatiszt az orosz hatóságok részéről már az első határszéli állomásán mindenféle zaklatásnak s durvaságnak van kitéve. Ha ezek dacára, kedvét nem veszítve az utazástól, újat folytatni akarná Szent-Pétervárra vagy Moszkvára, biztosra veheti, hogy a legelső mozdulat után, mely nekik gyanusnak tűnik fel, mint például egy véletlenül elvonuló csapat tüzetesebb megtekintése, katonai dolgok iránti természetes érdeklődés nyilvánulása, minden további indoklás nélkül, az utlevélnek nagykövetségi láttamozása dacára, a határra való kényszerített szállítást vonja magára.

Hogy ez nem éppen barátságos állapot, az magától értetődik.

A horvát tartománygyűlés munkaprogramja.

Az országgyűlés jelentik, hogy a kormány kebelében a horvát tartománygyűlés legközelebbi ülésének munkaprogramját megállapították. A föltételek mentesítés kérdéskörében kiküldendő regnikoláris küldöttség tagjainak megválasztása után napirendre kerülnek a vízi, halászati és vadászati jog gyakorlásáról, a tagosítási ügyekről szóló törvényjavaslatok, valamint a jelzálogbank és az egészségügyek rendezése. Ezek elintézése után a költségvetést és a regnikoláris küldöttség jelentését tárgyalják. A tartománygyűlés, mely október közepén hivatik össze, karácsonyig együtt marad.

A kiállításról.

A kiállításnak érdekes vendégei voltak tegnap: Esterházy Kálmán gróf, a kolozsvári nemzeti színház volt inténdása és a grófi család, továbbá Jósika báró és neje szintén Kolozsvárról.

A nappali látogatók száma volt 367, az estelieké . . . 214, összesen: 581.

Az eddigi látogatók száma: 38,160.

A bécsi kereskedelmi kongresszus kijelentette a kiállítási bizottságnak, hogy a kongresszus 30 tagja lerándul Aradra,

megnézni a kiállítást. A kirándulók szeptember 20-án indulnak Aradra Temesvárról. 21-én reggel 6 órakor tovább mennek Mezőhegyesre. A társaság tagjai angolok, németek és osztrákok lesznek.

A nyári gyümölcskiállítás teljesen elmarad, mert egyetlen kiállító sem jelentkezett. Annál erősebb lesz az őszi gyümölcskiállítás.

Az állatkiállítás igen sikerültnek ígérkezik. Már is igen számosak a bejelentések. A kiállítás — mint már irtuk — szeptember hó 10-én nyílik meg és 12-éig tart. E kiállítás baromfi-kiállítással lesz egybekapcsolva.

A szegediek aradi kirándulása most már bizonyos. Szeptember 14-én indulnak a hajnali vonattal és reggel 7 órakor érkeznek Aradra. Valószínűleg velök lesz Kállay Albert főispán is. A társaság díszes koszorút hoz a vértanúk kivégeztetési helyének emlékévére.

Tanügy.

A francia kereskedelmi iskolák.

(IV. közlemény.)

Ministeri rendeletek a felső kereskedelmi iskolákra vonatkozólag.

Mint már az aradvárosi kereskedelmi akadémiára jelen évi „Jelentés”-ében közölt értekezésemben is kifejeztem, a francia kereskedelmi iskolák újraszervezése ügyében országoszeret megindult a mozgalom.

E mozgalom eredményéül tekinthető a múlt 1889. júl. 15-én hozott törvény is, mely különösen a kereskedelmi iskolák katonaszkolákra szabályozza, de egyszerűen a felső kereskedelmi iskolákat, melyek eddig magánjellegűek voltak, nyilvánossági joggal felruhazza.

Azóta e törvény végrehajtására vonatkozólag különböző rendeletek adtak ki 1889. november 23-án, 1890. május 31-kén, és a legújabb rendeletek, amelyekről ez alkalommal szólni akarok, mint a melyek az előbb idézett törvény és rendeletek életbe léptetését eszközölik s együttesen az 1890-91-diki iskolai évvel egészen új korszakot alkotnak a tran-

szia felső kereskedelmi iskolák életében.

De éppen ezért látom szükségesnek, hogy mielőtt a többi kereskedelmi iskolát ismeretném, a felső kereskedelmi iskolák legújabb szervezését a magyar szakférfiak figyelmébe ajánljam.

Működő felső kereskedelmi iskola van Franciaországban 6. Es pedig!

1. Paris, École des Hautes Etudes Commerciales.
2. Paris, École supérieure de commerce.
3. Lyon, École supérieure de commerce.
4. Bordeaux, École supérieure de commerce.
5. Le Havre, École supérieure de commerce.
6. Marseille, École supérieure de commerce.

A nyilvánossági jogot ezek kapták; utóbbi rendelet mindenikre vonatkozólag külön-külön jelent meg s lényegében egyenlően intézkedik valamennyire nézve; de már a felvételi vizsgálat tárgyai különbözök.

A július 22-iki rendelet különösképpen az iskolák szervezetével, a 24-iki pedig a felvételi vizsgálatokkal foglalkozik.

Lássuk az előbbi.

I. szakasz.*

1. §. Az „École des Hautes Etudes commerciales” stb. stb. az 1889. július 15-kén hozott újraszervezési törvény 23. cikke által megszabott, az 1890. május 31-én kelt rendelet által részletezett feltételek s a jelen rendelet feltételeihez való alkalmazkodás kötelezettsége mellett felső kereskedelmi iskolák gyanánt elismertnek.

2. §. A kereskedelmi iskolák kizárólag pályázat útján toboroznak növendékeiket. A külföldi pályázók ugyanazon feltételek megtartására kötelezetnek, mint a francia származásúak.

Mindemellett is az igazgató kérelmére és külön ministeri elhatározás útján a külföldi tanulók kivételével pályázat nélkül is felhatalmazhatók az iskolai előadások hallgatására; de ezek sem oklevelet (diplome), sem bizonyítványt (certificat) nem kaphatnak.

A pályázatok határideje és a pályázatra bocsátott helyek száma évenként külön ministeri leirat által határozatik meg s a pályázati feltételekkel egy időben legalább félével előre a hivatalos lapban közzétehetik.

3. §. A felvételre vonatkozó pályázati kérvény és mellékletei az iskola igazgatójához intézendők.

* 1890 július 22. és 24-iki kelettel megjelölt a „Journal Officiel” (Hivatalos lap) az évi 197. és 200. számában.

** Loi militaire du 15 juillet 1889. L'article 23, 24 et 29.

* Minthogy mind a hat iskolára vonatkozólag külön-külön föltételek volna közölni e rendeleteket, összefoglalva, szabadon s nem szó szerinti fordításban adom, megjelölve természetesen az egyes iskoláknál előforduló eltéréseket.

Részt vehet a pályázatban minden ifjú, ki a pályázati év január 1-én a 16-dik életévet betöltötte. Kivételes fölmentés csak a miniszter adhat az igazgató véleményes jelentése alapján a pályázat kihirdetése 16 évét betöltött ifjaknak.

Kivételesen az 1890-91-iki iskolai évben azonban pályázhatnak azok az ifjak is, kik a pályázat megnyitásának napjáig betöltik a 16 évét.

A szak-középsiskolák, tudományos és irodalmi intézetek diplomáival ellátott tanulók, legyen bár egy vagy több ilyen oklevelük, a pályázati programot szabályozó ministeri leiratban meghatározott vizsgálati jegyek összegének tizedrészével előnyben vannak.

4. §. A pályázatban résztvevő tanulók névsorát az igazgató állapítja meg és a titkári hivatalnál, a versenynek napja előtt 15 nappal kifüggeszti; egyszerűsind a miniszteriumhoz felterjeszti.

A vizsgáló bizottság (jury) az intézetbe felvett növendékek névsorát a jegyzőkönyvvel együtt a miniszteriumhoz felterjeszti. E névsor nem mulhatja fölül a pályázati helyek számát.*

II. szakasz.

3. §. A tanfolyam tartama 2 évre terjed. Ezenkívül azonban mindezen iskolák egyes előkészítő tanfolyamot is tartanak fenn az ide vonatkozó feltételek s az igazgató és az u. n. technikai oktatás felsőbb tanácsából kiküldött ideiglenes bizottság véleménye alapján megállapított ministeri tanterv szerint.

6. §. Az igazgató és a technikai oktatás felsőbb tanácsából kiküldött ideiglenes bizottság véleménye alapján ministeri rendeletek bocsátanak ki, melyek a tanfolyamok óraszámát, jegyeit és a felelősi szabályokról folyó kiállítások esetét szabályozzák.

7. §. Mindazon tanuló, ki, nem lévén kötelezve katonai szolgálatra, egy év alatt egymás után, vagy megszakítással, 40 napnál többet mulaszt, és ezt ismétlésére kényszerítették. Azonfelül, ha első éves, a felvételi pályázatoknál ugyanazon feltételeknek van alávetve, mint bármely más pályázó, kivéve azon esetet, ha mulasztása betegség miatt történt s ezt kellőleg igazolta.

Az oly tanuló, ki az iskolába lépés után távozási engedélyt nyert s egy év alatt a fentemlített számú napot elmulasztja, az 1889. nov. 23-án kelt rendelet értelmében nem kaphat másképp bizonyítványt, hacsak mulasztását betegséggel nem igazolja. Utóbbi esetben a kereskedelmi miniszter külön intézkedés útján

* E pályázati rendszer valóságos versenyzést nyit az ifjuság előtt, amennyiben minden pályázó felvételi vizsgálatot tesz s ezek közül csak a jobbakat választják ki. Nálunk szoktak intézkedni, de ne feleljük, hogy a francziák mindenben specializáltak s ritkán vannak tekintettel más nemzetek intézményeire.

AZ „ARADI KÖZLÖNY” TÁRZÁJA.

Augusztus 27.

Első kiábrándulás.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárzása. —

Egy gyerekból, Sziklayéknál látam őt legelőször. Szép kék szeme, székes selyemhaja, mosolygó, beszédes piros ajkai voltak, s egyszerű rövid fehér ruhájában valóságos kis tündérnek látszott az én szememben. A vale tánczolt első táncz után tisztában voltam azzal, hogy „egyedül ő, és senki más!”

Hogy a gavallér társaimra is mély benyomást gyakorolt az én tündérem, azt volt alkalom talosztatni, de hát őriási előnyben voltam mind kvalifikációra, mind hosszúságra és ruhára nézve. Ők amolyan apró diákok voltak s én már a hetediket látogattam, továbbá valamennyinél egy fejjel magasabb voltam, s fekete szalonykabát simult karcsu derekamra; nem csoda tehát, ha a kis szöke is legszívesebben velem tánczolt.

Az első négyest, a soupé-csárdást s a harmadik négyest mind én foglaltam le nála, s a második négyesben is vis a vis-já voltam.

Ejfel után egy órakor kocsira pakoltak bennünket, s hazaküldtek. Mikor két ócsémmelel együtt a kocsiában ültem, sirni szerettem volna, annyira sajnáltam, hogy vége már a bálnak, s ki tudja, mikor látom őt újra!

Jancsi öcsém, ki egy kevéssé boszus volt réam diadalom miatt, Gyurival, ki azért táplált ellenem haragot, mert vacsoránál az utolsó habos süteményt én vettem ki előle, élénk és czélezatos beszélgetést kezdett meg Mariskáról; én hátradőlve, mogorván hallgattam.

Hazaérve, emlékezem, hogy elhatároztam, hogy az egész éjelt álmatlanul, ábrándozva fogom eltöltönni, de nem sikerült, mert az első negyedórán elnyomott az álom, s még csak nem is álmodtam róla! . . . De azért szerelmem nem mult el másnapra, nem még azután sem, nem hét évig, — s ez, azt hiszem, elég

hosszu egy első és gymnazista-szerelemre nézve.

A szép Mariskát sikerült több gyerekek, azaz hogy — háziában feltalálnom, s szerelmünk egyre erősödött. A fiuk kezdték már boszantani, különösen Jancsi öcsém. Ez egy infámsan realis gondolkodású realista volt, s megjegyzéseivel képes lett volna legszebb terveimet, légváraitam összerombolni. Többször mondta:

— Öreg az a Mariska te hozzád! Férfihez megy, mielőtt a bajuszdod megnőne.

— Jó, jó! — szoktam volt ilyenkor mosolygva szólni, biztos lévén a legönfeláldozóbb viszonyszerelmeimről. Mariska ugyan soha egy szóval sem mondta nekem, hogy szeret, sem én neki; meg se csókoltuk egymást, hanem azért . . . szerető szívek és szemek megértik egymást. Néha az utcán is találkoztam vele, ha tizenkét órakor mentem haza a gymnáziumból, mert ő is ekkor jött ki az intézetből. Egy ilyen alkalommal — tudom — annyira telve volt mind a két kezem könyvvel (szorgalmas diák voltam), hogy nem tudtam leemelni kalapomat.

Nagy zavaromban megkísérlettem az összes könyveimet egy kezzel mellemre szoritani, és így köszönni; de, oh balsors! a kalaplemez pillanatában a könyvhalmaz kicsuszik kezemből s lábaim elé hull, úgy, hogy a „kezeit csókolom” a torkomnak akadt. Még a szigor arcu gouvernante is nevetett.

Szörnyen resteltem a dolgot. Elhatároztam: megmutatom, hogy fess fiatal ember vagyok s nem olyan, mint más gymnazista. Először is könyvet nem hordtam többé magammal, hanem a szükséges lapokat kitépve zsebembe dugtam; titokban vettem szép sárga keztyűket, cipőimet az iskola porától zsebkendőmmel törültem le s illó távolban lévén a tudomány templomától, egy kapu alatt kihúztam a ruháim alá gondosan elrejtett sétapálcát, felhúztam a keztyűket, sőt olykor egy-egy cigarettára is rágyújtottam; így mentem O előbe, gyönyörködve a kék szemek öszinte bámulatában.

Egy délben a szokottnál is jobban kicsipve feszitek hazafelé s már látom

közeledni őt, amikor rúm kiált valaki: Szervusz, Pista!

— Ah! . . . apa! — kiáltom elvörösölve s zavarodottan duglostam zsebre kezttyű kezeimet.

— Hát te mióta lettél ilyen majom? — kérdé apám nem éppen gyöngédhangon.

— Vízitben voltam — válaszolám belepirulva a hazugságra s a majom czinbne.

— Hm! legalább ezt a sárga keztyűt huzd le, van neked ennél tisztességesebb színű is — mondta enyhébben az öregem és én siettem haza, aggódva a fellett: vajjon lesz-e ennek folytatása?

Hála istennek, nem volt.

Még eddig csak minden jól történt, hanem most jön az én tragoediám.

Már a nyolczadikba jártam, s szerelmem még mindig tartott. A házhoz jártam, az igaz, hogy csak Vilmoshoz, a bátyjához, és csak uszonnánál láthattam Mariskát, de akkor aztán majd elnyeltem szememmel.

Ugy tavasz felé, mikor már javában készülttem az érettségire, nagy szorongások közt közölte velem az augsalyi Mariska, hogy őt elviszi a mamája vasárnap egy majálisra, s erre az alkalomra hosszú ruhát kap. Hozzátette még azt is a csabító, hogy jó lenne, ha én is ott lennék, mert fél, hogy nem lesz tánczos. Szívem megdobogott a gondolatra, hogy ime, mily öszintén szeret ő engem: meg-hív, mert nélkülem nem mutat! — s lelkesültem igérem megötletemet. De az agyfutur kis lány biztositani akart magának, s mosolygó arccal mondá: „De jó lesz! — tudja mit? — magának adom az első négyesemet.” De már erre arcomba szökött a vér; éreztem, hogy itt a pillanatot, most vagy soha, s a következő szavakban öntem ki előtte szerelmemet: „Mariska! — ne az elsőt, inkább a másodikat!” — Meg kellett, hogy értsen, hiszen hányszor elmagyaráztam neki, hogy melyik négyes mit jelent.

Hazamentem, s megkezdtem a manővereket. Először csak a mamánál:

— Mama!

— Mi kell, fiaeszkám?

— Nagyon kifáradtam már a folyto-

nos tanulásban, nem fog az eszem, szükségem volna egy kis felfrissítőre; szeretnék elmenni vasárnap egy majálisra.

— Szegény gyerek, bizony sokat tanulsz; én nem is bánom ha elmegy, csak . . .

— De bánom én! — dörgött be a másik szobából az öreg — érettségi előtt két hónapig ki sem huztam a lábam a szobából, de aztán eminens is lettem ám!

A szigoru apa mindig első volt az osztályában, családapák rendszer szokása szerint, — s ez volt az én veszedelmem, mindig eminentert kívánt tőlem.

Kétségbe estem, hogy ime, romba dől legszebb tervem, de a jó mamával meggyőztük az öreget, s én megkaptam az engedelmet. — Hja! — de nincs róza tövis nélkül! — vacsorára haza kellett jönnöm.

Eljött a várta-várt nap. Már delután három órakor felmentem a Svábhegyen, összemáskáltam a hegyeket, hol itt, hol ott ábrándozva a közelgő estéről. Tervezt főttem ki, hogy mint mentsem ki otthon elmaradásomat. Este 7 órakor nagy küzdelem támad lelkemben; mindig engedelmes fiu voltam, s nagyon féltem az apámtól. Már indultam a fogaskerekű felé, mikor szembe jött velem Mariska. Elragadóan szép volt. Megfeledeztem a parancsról, otthonról, skaromat nyújtva, tulboldogan vezettem fel. Mikor a bálmuló seregén áthaladtunk, nem tudom, mit éreztem, csak arra emlékszem, hogy arcom tüztől, beszélni nem tudtam s minduntalan megbotlottam. Mariska megvallotta, hogy nagyon fél; én féltem ugyan, de nem vallottam meg. A bemutatkozó keringő alatt egy huszárönkéntes mutatta be magát nekem, s kért, hogy mutassam őt be hölgyemnek. Büszkeségtől sugárzó arccal vittem őt Mariskához.

— Mariska, kérem! — Belényi Andor barátom.

A „barátom” szót jól megnyomtam, hadd lássa, hogy ilyen barátaim is vannak. Kimentem vacsorázni. Mire visszajöttem, nem ismertem reá Mariskára: még huszár, két tűzér, s egy monoklis jogász vette őt körül, s ő mint egy királynő osztogatta nekik tourjait. Nem

juthattam hozzá. Ez boszantott, de nem mertem tolokodni, mert nagyon féltem a párjától. A keringő után megjött az alkalom: karanfoga utáltam Mariskával. És bizonyára beszélgettünk volna, ha a másik oldalán Bekényi ur nem beszél annyit, s ha az én Mariskám nem mindig csak rá hallgat. Egyszerre Bekényi ur ott hagyott bennünket. Mariska kezdte:

— Pista, kérem, egy kéréssem van magához.

— Kész szolgálja vagyok mindig.

— Pista, maga igazán jó fiu! de az én kéréssem nagyon bizalmas, talán meg is haragszik érte; igérje meg, hogy nem fog haragudni.

— Soha! ígérem.

— Na nézze! én a második négyest magának ígértem, de most annyit a tánczosom, és nincs egy szabad négyesem se; — ugy szeretnék annak a barna bajsú huszárnak (Bekényi barátomnak t. i.) egy négyest adni! Hiszen mi ugy is sokat tánczoltunk már együtt, ugy-e, visszaadja a négyesemet?

A kérés felelte meglepett, alig tudtam valamit hebegni, de azért mégis visszaadtam a négyesét.

Mariska folyton mulatott; mindig vitték, csak én nem tánczoltattam vele. A vacsoránál, melynél tervem szerint elmondtam volna neki az áldozatot, mit érette hoztam, hogy itt lehessenek, még csak egy asztalnál sem ülhettem vele. Vacsora után elszántam magamat: a soupé-csárdásból egy újrat kértem. — Könyleven-kellelten tánczolta velem, mindig csak igent és nemet mondott különböző hangváltozatokban.

Szemérem vetettem hütlenségét.

— Hát csak nem tánczoltatok mindig magával, mint Sziklayéknál? — pattant fel erre a kis halátlan s még nekem kellett bocsánatot kérni. Nagyon elkeseredtem. Kimentem, hogy ne lássam, mint nevetgél, mint pazarolja mosolyait — melyek eddig csak engem illeltek — a huszárokrá és jogászokra; de a kíváncsiság és a remény mindig visszakergettek a tánczterembe.

Gyorspolkát huztak. Még egy kíséreltet. Felkértem egy tourra; — az ötödi-

elhatalmazhatja az illetőt az év ismétlésére.

A technikai oktatás felsőbb tanácsából kiküldött ideiglenes bizottság véleményére külön miniszteri intézkedés szabályozza a mulasztások megállapítását és azon módokat, melyek szerint a tanulók mulasztásait vezetni és elűrizni kell.

8. §. Az olyan tanuló, ki az első évi tanfolyamon nem kapja meg legalább felét azon osztályjegyeknek, amelyek meg kellett volna kapnia, eltiltják a második évi tanfolyamtól. Joga van azonban részt venni a belépési pályázatokban ugyanazon feltételek mellett, mint a többi pályázóknak. De ha otthon van szabadságon, az 1889. november 23-án kelt rendelet értelmében bizonyítványt nem kaphat.

9. §. A tanárokat, ismételt tanítókat (répétiteurs), kik előadásokra, értekezletek tartására vagy vizsgálatok felvételére fel vannak hatalmazva, az igazgató nevezi ki s a kinevezeteket jóváhagyást végeztet a miniszteriunhoz terjesztve fel.

Az igazgatókat a ker. kamarák nevezik ki s a miniszter hagyja jóvá kinevezéseiket.

A miniszter a ker. kamarák és az érdekelt felek észrevételeinek meghallgatása után jóváhagyását mindkét esetben megvonhatja.

10. §. A felső keresk. iskolák a technikai oktatás egyetemes felügyelőjének vannak alárendelve. Azonkívül minden miniszteri szakmegbízott felügyelhet rajok.

E különböző felügyelet kizárólag csak a tanulmány körére és a jelen rendelet pontjainak megtartására terjedhet ki.

Az iskola pénzügyeire csak azon esetben terjed ki a miniszteri megbízott hatásköre, ha az iskola államsegélyt kap.

III. szakasz.

Záró vizsgálatok és oklevelek kiadása.

11. §. Az igazgató és a technikai oktatás felsőbb tanácsából kiküldött ideiglenes bizottság véleménye alapján a „Hivatalos Lap”-ban közzéteendő miniszteri leirat fogja meghatározni a záróvizsgálati programot és az osztályjegyek részarányát.

A záróvizsgálat különböző részeinél nyert osztályjegyek összegének egy harmadát kell hogy képezze az összes tanfolyamok alatt nyert jegyek.

Az igazgató előterjesztése alapján évről évre miniszteri leirat fogja meghatározni a záró vizsgálat határidejét.

12. §. A jury elnöke minden felmerülhető nehézséget kijelent a vizsgálat tartama alatt. Az ő elhatározása jegyzőkönyvbe veendő.

13. §. A jury elnöke a miniszter rendelkezésére bocsátja a vizsgálat bezárása után 3 nap alatt:

1. A vizsgálati jegyzőkönyvet, aláírva a jury minden tagja által;

2. mindazon tanuló (akár francziák, akár külföldiek) névsorát és érdemsorsozatát, akik vizsgálatot tettek, nem különben az összes tanfolyamok alatt nyert osztályjegyeiket;

3. a francia tanuló négyötöd részének névsorát, kik az összes tanfolyamok alatt nyert osztályjegyeknek legalább 65 százalékát megkapták.

A miniszterium az utóbbi névsort visszatartja s a „Hivatalos Lap”-ban közzé teszi. Csak ez utóbbi névsorba foglalt növendékek kaphatnak felső ker. iskolai diplomát.

A felsőbb iskolai oklevéllel ellátott ifjak, kik a feltételeknek megfelelnek, szintén kapnak oklevelet.

Az 1889. november 23-án kelt rendelet 2. pontja értelmében s miniszteri jogváhagyott minta szerint kiállított felső ker. iskolai okleveleket a jury elnöke és az igazgató írják alá. De a ker. miniszter látamozza.

14. §. Azon tanuló (akár francziák, akár idegenek), kik felsőbb iskolai oklevéllel nem bírnak, de az összes tanfolyamok alatt nyert osztályjegyeknek legalább 50 százalékát, nem különben a záróvizsgálati jegyeknek legalább 60 százalékát megkapták: osztálybizonyítványt kaphatnak. A miniszteri minta szerint kiállított osztálybizonyítványokat a vizsgálati bizottság (jury) elnök és az igazgató írják alá.

— **Égő község.** —

Zsombolya, aug. 26. (Saj. tud. táv.)

Szent-Hubert községe két óra óta lángokban áll. A lakosság a környékbeli néppel emberfeletti erővel dolgozik a tűz eloltására. A szélvész, mely a tűz kiütésekor dühöngött, szerencsére csillapul. A kár óriási.

— **Az osztrák-magyar bank állása.** —

Bécs, aug. 26. (Saját tud. táv.) Az osztrák-magyar bank állása augusztus 23-án: Bankjegyforgalom 420.279.000 forint (+7.534.000); ércérték 243.675.000 forint (-111.000); tőzsv. 160.578.000 (+793.000); lombardizlet 21.746.000 (+1.117.000); adómentes bankjegytartalék 31.900.000 (-3.984.000).

— **Lakoma Peters tiszteletére.** —

Berlin, aug. 26. (Saját tud. táv.) Peters tiszteletére a „Kaiserhof” vendéglőben nagy lakomát adtak, melyen jelen voltak: Peters, Tiedemann hadnagy, Borchert, Hofmann állami miniszter, Schweinfurth, Sulzer hadnagy, Cuny, Livouiss, Drygalski basa és számos régebbi Afrika-utazó. Az első felköszöntőt Hofmann állami miniszter mondta a császárnak. Schweinfurth Peterst ünnepelte, mint erélyes és rettenthetlen embert, ki biztosította Németország versenyének sikerét Kelet-Afrikában és tudván kívül viszszereszte Helgolandot Németországnak. Peters mélyen meghatózott a beszédet. Mindenütt, ahol hazájának szolgálatot tenni volt, kockáztatta életét, de soha sem volt vakmerő. Az ő expedíciója a német nép imponzáns nyilatkozatát akaratának volt a kifejezése. Peters végül elítelte a német Emin basa bizottságot. Tiedemann kormányzói elnök mélyen érzett haláljának adott kifejezést, hogy egyetlen fiát újból ölelheti és a bannul érzésével emlékezett meg Wissmannról és Emin basáról.

— **Munkások gyűlése.** —

New-York, aug. 26. (Saját tud. táv.) A vasuti egyetemes képviselőinek gyűlésében, melyben körülbelül 6000 Felső-Indiában lakó munkás volt képviselve, hosszabb vita után elhatározták, hogy nem tesznek eleget a „knights of labour” azon felhívásának, hogy a newyorki centralvasut egész hálózatán az általános sztrájk azon okból proklamáltassék, mivel a vasut a „knights of labour”-hoz tartozó hatalkalmazottat elbocsátotta. A gyűlés mindazonáltal hízelgő levelet intézett a „knights of labour” vezetőjéhez.

— **Naptár.** —

Augusztus 27. Szerda. Róm. kath. naptár: József — Protestáns naptár: Gebhardt. — Görög-órosz naptár (aug. 15.): Nagyboldogasszony. — A nap két 5 óra 12 perczkor, nyugszik 6 óra 50 perczkor.

Szeptember 7. Az új-arádi ültözökrék zászlószentelése.

Szeptember 7-8. Az aradi kőnyomdások önképző-egyletének 10 éves jubileuma, kapcsolatban zártkörű tiszteletdíjjel.

Szeptember 7-8. Az ipartestületek országos értekezlete.

Oktober 6. A vértanúk szobrának leleplezése.

— **Időjárás.** —

Léghőmérséklet: reggel 7 órakor 10.3 mm., délután 2 órakor 15.7 mm. Hőmérséklet: reggel 7 órakor 10.3 mm., délután 2 órakor 15.7 mm. Szél irányja és ereje: reggel 7 órakor DK. 6. délután 2 órakor N. 5. Felhőzet: reggel kissé felhős, délután többnyire borult. Csapadék az előző 24 órában: 0 mm.

— **Az aradi lövészünnep után.** —

(Díjlövészeti kimutatás.)

Az „Aradi Polgári Lovász-Egylet” által augusztus 17., 18., 19. és 20-án tartott Lőrincz-napi nagy díjlövészetről való kimutatást az egylet most készítette el. A kimutatást adjuk a következőkben:

A mély lövésekre kitűzött díjakat nyerték:

Hilscher Vilmos, a legjobb szegélyvessel 1 ezüst serleg.

Dengl Béla, legjobb 4-es lövéssel 6 darab arany.

Domonkos Lajos, szegélyvessel 4 drb. arany.

Klein Ignác, 4-es lövéssel 2 arany, 1 ezüst tallér, 1 frtos, egy ezüst huszas.

Magyari Ferenc, 4-es lövéssel 1 arany, 1 frtos, 1 ezüst huszas.

Dobiáschi József, 4-es lövéssel 1 arany.

Lencz János, 4-es lövéssel 2 ezüst tallér, 1 frtos, 1 ezüst huszas.

Csasznek József, 4-es lövéssel 2 ezüst tallér, 1 frtos, egy ezüst huszas.

Némái Antal 4-es lövéssel 2 ezüst tallér.

Mülek Lajos dr., 4-es lövéssel 2 ezüst tallér.

Lurcz Vilmos, 4-es lövéssel 1 ezüst tallér, 1 frtos, 1 ezüst huszas.

Modliba Gyula, 4-es lövéssel 1 ezüst tallér, 1 frtos, 1 ezüst huszas.

Ifj. Schör Béla, 4-es lövéssel 1 ezüst tallér, 1 frtos, 1 ezüst huszas.

Milutinovics Döme, 4-es lövéssel 1 ezüst tallér, 1 ezüst huszas.

Greiner Károly, 4-es lövéssel 1 ezüst tallér.

Barcza István, 4-es lövéssel 1 ezüst tallér.

Patay Gusztáv, 4-es lövéssel, 1 ezüst tallér.

Andretti Anselm, 4-es lövéssel 2 frtos.

Szavoszt Alfonsz, 4-es lövéssel, 2 frtos.

Müller József, 4-es lövéssel, 1 ezüst frtos, 1 ezüst huszas.

Heintz Gábor, 4-es lövéssel, 1 ezüst frtos, 1 ezüst huszas.

Dobiáschi József, 4-es lövéssel, 1 ezüst forintos, 1 ezüst huszas.

Klein Ignác, 4-es lövéssel, 1 ezüst frtos.

Magyari Ferenc, 4-es lövéssel, 1 ezüst frtos.

Domonkos Lajos, 4-es lövéssel, 1 ezüst frtos.

Greiner Károly, 4-es lövéssel 1 ezüst frtos.

Lencz János, 4-es lövéssel, 2 ezüst huszas.

Milutinovics Döme, 4-es lövéssel, 2 ezüst huszas.

Lurcz Vilmos, 4-es lövéssel, 2 ezüst huszas.

Hilscher Vilmos, 4-es lövéssel, 2 ezüst huszas.

A többi nyertes lövések 1 darab magyar ezüst huszassal díjaztattak.

A kőrdíjakat nyerték:

Mülek Lajos dr., 1 ezüst serleg.

Szavoszt Alfonsz, 6 darab arany.

Frankó Andor, 4 drb. arany.

Hilscher Vilmos 2 drb. arany, 1 ezüst tallér, 1 frtos, 1 huszas.

Lurcz Vilmos, 2 drb. arany.

Nemay Antal, 1 drb. arany, 1 frtos, 1 huszas.

Primer Vilmos, 1 drb. arany.

Klein Ignác, 2 ezüst tallér, 1 forintos, 1 huszas.

Müller József, 2 ezüst tallér, 1 forintos, 1 huszas.

Greiner Károly 2 ezüst tallér.

Domonkos József, 2 ezüst tallér.

Blaha Károly, 1 ezüst tallér, 1 forintos, 1 huszas.

Patay Gusztáv, 1 ezüst tallér, 1 forintos, 1 huszas.

Ifj. Schör Béla, 1 ezüst tallér, 1 huszas.

Steiner Sándor, 1 ezüst tallér, 1 huszas.

Andretti Anselm, 1 ezüst tallér.

Horváth Jenő, 1 ezüst tallér.

Dobiáschi József, 2 frtos.

Milutinovics Döme, 2 frtos.

Lekits M. A., 2 frtos.

Magyari Ferenc, 1 frtos, 1 huszas.

Probst Mihály, 1 frtos, 1 huszas.

Modliba Gyula, 1 frtos.

Gungl Márton, 1 frtos.

Mallász Ede, 1 frtos.

Schäffer Béla, 2 frtos.

Heintz Gábor, 2 ezüst huszas.

Lencz János, 2 ezüst huszas.

Weisz Dávid, 2 ezüst huszas.

Csasznek József, 2 ezüst huszas.

Barcza István, 2 ezüst huszas.

A legtöbb Mozsár díjakat nyerték:

Hilscher Vilmos 3 drb. arany.

Nemai Antal 1 drb. arany, 1 ezüst tallér, 1 frtos, 1 huszas.

Frankó Andor 1 drb. arany, Klein Ignác 10 drb. 10 frankos arany.

Milutinovics Döme 2 ezüst tallér.

Andretti Anselm, 1 ezüst tallér, 1 frtos, 1 huszas.

Szavoszt Alfonsz 2 ezüst 5 frankos arany.

Patay Gusztáv, 1 ezüst tallér, 1 ezüst huszas.

Dobiáschi József, egy ezüst tallér, egy ezüst huszas.

Müller József, 1 ezüst tallér, 1 ezüst huszas.

Dengl Béla, 2 ezüst frtos.

Lurcz Vilmos, 2 ezüst frtos.

Domonkos Lajos 2 ezüst frtos.

Mülek Lajos dr., 1 ezüst frtos, 1 huszas.

Hilscher Vilmos .. 1 1 18 13 20

Domonkos Lajos .. 1 2 20 29 31

Klein Ignác, .. 8 38 58 78

Dengl Béla .. 2 26 48 45

Nemai Antal .. 3 25 27 26

Szavoszt Alfonsz .. 3 16 18 23

Andretti Anselm .. 2 24 36 19

Dobiáschi József .. 3 21 33 29

Magyari Ferenc .. 2 19 21 23

Heintz Gábor .. 2 19 36 27

Lurcz Vilmos .. 2 19 36 30

Müller József .. 2 17 26 29

Breiner Károly .. 2 15 23 30

Milutinovics D. .. 2 12 18 17

Lencz János .. 2 10 13 16

Palotay Gusztáv .. 1 18 28 27

Milok Lajos dr .. 1 17 23 29

Modliba Gyula .. 1 15 24 19

Ifj. Schör Béla .. 1 14 18 21

Barcza István .. 1 10 12 14

Csasznek József .. 1 9 13 11

Frankó Andor .. 24 35 27

Schäffer Béla .. 19 30 23

Lekits M. A. .. 15 12 16

Jansky Odón .. 12 14 17

Prinner Vilmos .. 9 7 13

Friedmann Géza .. 3 11 9

Steiner János .. 8 10 7

Gungl Márton .. 7 10 9

Török Sándor .. 7 8 5

Horváth Jenő .. 7 6 12

Az elnökség.

— **Az elvesztett paradicsom.** —

(Francia regény.)

Az „Aradi Küzöny” számára eredetiből fordította.

[23] Gráciaanna.

— Nem tetszett önnek idegesnek, nyugtalannak az orvos?

— Nem.

— Vett ön észre egy sebet, amely kettéhasított a arcját?

— Igen, sőt még kérdeztem is, hogy honnan eredt.

— Mit felelt?

— Azt mondta, hogy karczolás, amit maga csinált még reggel, mikor a kertben a fal mellett haladva egy szögbe akadt az arczobó. Innen a seb.

— Igen, — mondja Barrédien, feléneve a fejét — kétségkívül... ő mondta azt önnek, ha nem Bourgneuil orvos azt állítja, hogy a seb egy lovagióostortól ered.

— Nem tudom. En csak a Renandière szavait ismétlem. Sajnálom, hogy nincs többé, hogy őnt felvilágosíthatná.

— Hogy érti ön azt?

— Mert meghalt...

— Dehogyan... A melle közepében kapott egy golyót, amely egészen átfúrta a testen.

— Nos?

— Nos, Bourgneuil orvos szerint Renandière egy hónap után ismét folytatja látogatásait.

Villadon nem volt képes visszafogni az örült düh kiáltását.

— Él! él! — mormogta.

— Ez a hír önt annyira felizgatja?

— Kérdé a békebíró.

— Dehogyan. Csak meglepett, mint ahogy mindenkit meglephetett. Gondolja csak... egy ilyen seb!

— Igen, ezer esetben alig történik egy ilyen.

— De hiszen ha Renandière él, akkor ő maga megadhatja a szükséges fel-

világosításokat a gyilkosságra vonatkozólag, amelynek ő áldozatul esett.

— Bourgneuil ur megöltötte neki, hogy a legesekélyebb szót is kiejtse nyolcz nap alatt. Ezért kellett nekem mindazonáltal megkezdenni a vizsgálatot.

— Sajnálom, hogy nem lehetek segítségére.

— Akkor kérem, bocsásson meg, gróf ur. En visszavonulok. Remélem, hogy nem voltam tolatkodó. A törvény érdeke követelte tőlem ez eljárást.

— Megértettem, uram.

Ismét kezét szoritották. Barrédien eltávolozott. És Villadon, az előcsarnokban állva, ismétlé:

— Nem halt meg! Nem halt meg!...

Fernande belépett s azonnal meglátta kikelt arczát:

— Mi történt?

Villadon megfogta neje kezét és tompa hangon felelt:

— Nem halt meg! Erted? Erted?

A szegény asszony nagyon is jól értette, mert élettelenül rogyott férje lábai elé.

Igy telnek el Bergereaux-ban a napok, szomorúan, hidegen... Barrédien nem tért vissza.

Mikor Renandière beszélni tudott, elhárított minden gyanút, azt állítva, hogy öngyilkos akart lenni.

Barrédien nagyon különösnek találta ezt az öngyilkosságot, mert Mire-a-Mort minden szentekre esküdözött, hogy nem talált semmiféle fegyvert a keresztuton.

Kikérdezve erre vonatkozólag, Renandière makacs hallgatásba zárkozott és a békebíró valami titokzatos affairait sejtve és különben is nyugodt lévén, mert megtette kötelességét, befejezte a vizsgálatot, megtette a jelentést és nem törődött többé a dologgal.

Amint Bourgneuil orvos megjósolta, alig mult el egy hónap és Renandière teljesen helyreállva, kiment, hogy megtegyje első látogatását.

— És ez a látogatás?

Egy szép tiszta, napsugaras délutánon eljött Bergereauxba, bár még kissé sápadtan; a gróffal kívánt beszélni.

Villadon nem fogadta és eltépte a névjegyét.

Az inas megmagyarázta az orvosnak, hogy a gróf nem akarja őt fogadni.

— Jó — mondá a nyomorult. Azután kivett zsebéből, egy czertuzát és egy második névjegyre a következőket írta:

„Uram, mivel megfizettem önt, nem tartozom önnek többé semmivel. Ékkor azt gondoltam, hogy ezental barátságos viszony jöhetne létre köztünk. Jónak látam tehát megtenni önnél első látogatásomat.”

Ezt beküldte a gróffhoz.

— Dacozl velem — mormogta ez, elolvassa a névjegyét.

Ajkaiba harapott és ökle lázas mozdulatokat tett.

Mit tegyen?

Most már nem tehetett többé semmit. Örökre kénytelen látni azt az átkozott arczót, kitartani azt a gunyos tekintetet és nem adhatja vissza arczatlanságát. Hát lehetséges-e ez? Pedig kénytelen volt. Es így legyen ez, egész életén át?...

Minő kinszenvedés!...

Fernande, fájdalom! nagyon is jól megértette a gyötrelmeket és kétségbeesést, amelyen keresztülmélt szeretett férje!... Mit tehetett ő? Semmit. O maga is arra volt elhelve, hogy lehorogasztott fővel piruljon!... A bán

Iparos-kongresszus Aradon.

(Folyt. és vége.)

Rimaszombat. Szabó József elnök Soos Ferencz alelnök. Dévaványa Molitorisz Antal elől. tag. Szabó Ignác elől. tag. Bereszász Cseh Sándor elnök, Csomakovics János alelnök, Smidle György elől. tag. Mezőberény Hegedűs János alelnök, Berthoty Gusztáv jegyző, Dobosy János kam. kult. tag. B. Komlósi Künfer Aurél elnök. Budapest IV.—X. ker. vegyes Guentzer Henrik alelnök, Petri János elől. tag. Réhák Lajos jegyző. Budapest kádár, esztergályos stb. ipartestület Prohászka Ferencz biztos Walsér Jakab elnök, Kadletz Albert alelnök, Wolszky Albert elől. tag. Székelyhíd Vágó Imre elnök, Kovács Lajos pénztárnok, Nagy György elől. tag. Budapest: szobafestő ipartestület Vass László elnök. Parall Ferencz biztos, Tanyay Géza jegyző. Budapest: aranyműves ipartestület Zitterbarth Károly elnök, Tanyay Géza jegyző. Szegszárd: Kálmán Károly jegyző, Samu János kovács, Debulai Ince lakatos. Lugos: Bayer A. József elnök. Brenner Ferencz elől. tag, Grigár Ernő elől. tag, Panek Ernő elől. tag, Görner János elől. tag, Ruzsi János elől. tag. Budapest: kárpitos stb. Kozielek János elnök, Sámuel Ferencz biztos.

HIREK.

Az „Aradi Vértanúk Albuma“ nak ismertetése és az „Aradi Közlöny“. A következő sorokat vettük:

Tekintetes Szerkesztő Ur!
Becses lapja tegnapi tárczájában bizonyos czélzással az én hibámul rovatik föl, hogy ami egyet-mást helybeli lapok a készülő „Aradi Vértanúk Albuma“ ról tudhatnak, azt fővárosi lapokból meg tudniok. Ez állítog nekem, mint az „Aradi Vértanúk Albuma“ szerkesztőjének, helyi lapjainkkal szemben bizonyos ellanyagolást ímputál, még pedig igazgatótanul. Annnyjókarakattal voltak mindig kivétel nélkül helyi lapjaink Albumom iránt és én annyira kérem tovább is jóakaratu támogatást, hogy valami ily — szinte sértő mellőzést — ez okból sem követhetnek el.

A dolog így áll. Szerk. ur tudni fogja, hogy én fél év óta csinálom azt az Albumot, amely oly széles alapokon épül, hogy bizony az esztendő sem volna sok neki. Hála Isten! annyira vagyok már, hogy a mű kilenc-tizedrésze minden tekintetben sajtó alatt van, de ez csak igazán oly testet-leket ölt munkával történhetett, a minőhöz eddig még én se szoktam. Így állván a dolog, én semmiféle újságnak a mű haladásáról nem irhattam, nem is írtam, bármily kívánatos is lett volna az első sorban, éppen ne kelem és a vállalatnak. Es nem irhatok most sem, hisz oly lázas a munka, hogy munka, levelezés, távirtozás, utazás, futkározás egész hajszában kergetik egymást, pedig higgye el Uram! hogy mióta kezembé vettem a munkát, azóta elintézetlenül nálam egy sor egy óráig sem hevert.

Azt azonban minden hozzám fordulónak megmondtam és ez alkalommal újra hangsúlyozom, hogy tudakozódásaitak köszönettel veszem, kívánatra minden irányban felvilágosítással szolgálok, de csak szóval. Nem lehet írásban tennem! nekem a művet kell megteremtetem: nevem, az irányomban nyilvánult nagy bizalom és 3000 ftros költség egyaránt azt teszik kötelességemmé.

Nem kételkedem, hogy t. Szerk. ur hitelt ad szavainak, de azért még bizonyíték is. Egy csomó képmeg akárki utján, de itt helyben a „Budapesti Látogatók Lapja“ elolozta és nekem még nem volt időm tiltakozni a véretem föllázító tény ellen. A „Pesti Napló“ vasárnap cikke azt állítja, hogy az Album eszméje, terve a „Kölcsy-Egyesület“ é, én csak annak végrehajtója vagyok, tehát tervező építési helyett pallér: és én nekem eddig nem volt időm rektifikálni, hogy bizony az az Album — már akár sikerül, akár nem — mindenestől az én tervem. Művészeim ma irnak, hogy ók a „P. N.“ cikkében a mesteriskola „növendékeinek“ vannak emlegetve, holtól világos, hogy mesterek. És én azt feleltem, hogy vigasztalódnak: rólam még többet ferdit a bár jóakaratu, de rosszulterütségs, majd az 1-én megjelenő „Előfizetési felhívás“ tisztába hoz mindent. — Zichy intim levelének közlése nem tölem indult, a levelé soha birtokomban nem volt, nincsen, de indiktré közlése engem fog suttanni, mert ápril óta a művész tudtával én vagyok az Albumnak mindenes. Mit fog rólam gondolni! pirulok érte és nincs időm rektifikálni, kezéhez jutólag tiltakozni.

Lásna, T. Szerk. ur, így vagyok én „provincziális“ eljárás; így leszek én nagy fáradsággal, tanulmányal, költséggel megszerzett saját, kikötéses a j a t! képeimnek részben másodsorban közlője; így leszek én mester helyett pallér és végül még egy nagy művészettel szemben, kioly megbecsülhetlen ajándékot adott az Albumnak és mindnyájunknak: indiktré ember!

Mondja meg: csak azért mert éjnapot összeszövege dolgozom mindnyájunk becsületéért, megérdemlem-e én mindezeket?
Arad, 1890. augusztus 26-án,
T. Szerkesztő Urnak teljes tisztelettel:
Varga Ottó,
az „Aradi Vértanúk Albuma“ nak szerkesztője.

A fentebbi sorokra a következő megjegyzéseink vannak: Tény, hogy a vértanúk Albumának teljesen részletes ismeretét a „Pesti Napló“ ban találtuk először. Tény, hogy a Zichy Mihály intimlevelét szintén a fentebb nevezett lap közölte először. És tény az is, hogy lapunk eddig soha egy-sonnyi fölvilágosítást sem nyert közvetlenül az Album mibenlétéről. Lapunk tegnapi tárczájában mi csupán ezt konstatáltuk. Hogy aztán az Album anyagához ki és hogy fért hozzá, és hogy a Zichy bizalmas jellegű levelével ki követte el az indiszkréziót, az a dolgon egyáltalán semmit sem változtat. Szerk.

— **Kölcsy Ferencz szobrára** a Kölcsy-Egyesület gyűjtő-ívén újabb adakoztak: Vázarhelyi Béla, Hegedűs László, Heinrich Sándor, Purgly János urak (1—1 ft). Eddigi gyűjtés 16 ft 50 kr. Fogadják a tisztelt adakozók ez uton is az egyesület köszönését. — Az elnökség.

— **Berukkoló tartalékok tisztak.** A 8. hónapig gyalogerhez tartozó tartalékos tisztak közül a következő hadnagyk hivatottak be 41 napi hadgyakorlatra: Gellényi Ernő, Balázs István, Weisz Mór, Kömives Antal, Fried János, Embey Gyula dr, Kiss Károly. A tisztak 8 napig Aradon lesznek s aztán elutaznak a lugosi sátoztáborba.

— **Árkay Kálmán** budapesti ügyvéd, Aradváros törvényhatósági bizottságának volt buzgó tagja, Aradra érkezett. Arkay most érkezett Gráczból, az ottani kiállításról és érdekes összehasonlítást tett a grácz és a mi kiállításunk között. Bár az országos kiállítás, de — Arkay véleménye szerint — úgy a rendezés, mint a tárgybőség tekintetében sebb a mi kiállításunk a steierkénél, mert ott ami szép van, bécsi munka. Mindenesetre hizeleghet kiállításunknak ez a vélemény.

— **Az iparos-kongresszus** előkészítő bizottsága ülést tartott ifj. Kristyó János elnöke alatt és megállapította a kongresszus programját.

E szerint szeptember 5-én a vendégek érkezése és fogadása lesz, majd pedig az elszállásolás.

Este ismerkedés és előértekezlet az iparosházban.

Szeptember 6-án a Fehér Kereszt nagytérben megnyílik a kongresszus, melyre eddig 350 képviselő jelentkezett. Salacz polgármestert fel fogják kérni a megjelenésre és a polgármester üdvözi a kongresszust a város nevében.

A gyűlés délelőtt 9 órától délutáni 1 óráig tart. Ezután 1 órai szünet lesz s a kongresszust folytatni fogják esti 8 óráig.

Este 8 órakor társasvacsora a kiállítási vendéglőben.

Vasárnap délelőtt folytatják a kongresszust délig.

Kirándulások lesznek Radna-Lippára, Világosra, Piskire és Vajda-Hunyadra.

— **A vértanú-szoborról.** Mégis csak lesz hát szoborleleplezés Aradon a sok Cassandra-jóslat ellenére. A „P. N.“ e tárgyban ezeket írja:
„A vértanú-szobor mellékalakjait — mint értesülünk — végre ma 26-én elszállították Aradra, ahová holnapután már meg is érkeznek. Az ércbeöntéssel megbízott czég főnöke Turbain Károly maga is leutazott, hogy a szoborművek felállításánál személyesen felügyeljen. Turbain az összes alakok ércbeöntéséért 35 ezer ftrot kap.“ — Amint a szoborrészek megérkeznek, azonnal hozzákezdenek az állványok felállításához.

— **Athelyezés a honvédséghez.** A közös hadügyi és honvédelmi miniszterek között létrejött megállapodás szerint az Aradon besorozott ifjak közül a következők helyeztetek át a honvédséghez: Vári József, Hegedűs János, Veisz Mór, Misits Péter, Bruttó Mátyás, Misera József, Kenderessy József, Gehl Róbert, Fey Rezső, Weiszberger Izidor, Hongrád György, Leopold Károly, Jerman Antal, Stefan József, Rusz József, Dokupil Árpád, Bokor Tivadar, Biacs József, Armaeczy Zsifko, Taffroff József, Renner István, Braun Jakab, Gregus István, Todorovics Demeter, Zabos Pál, Fellner Adolf, Balogh György, Szojka Béla, Lingurar Sándor, Somogyi István, Dagrú Koszta.

— **Dalestély.** Az „Aradi Delegylet“ e hó 31-én a Nagy Lajos-féle vendéglő udvarkertjében teljesen új műsorral tartandó és tánczcal egybekötendő dalestélyt rendez. A meghívók szétküldése sorányon folyik; a műsor legközelebb közöltetni fog s a rendezőség különben is mindent elkövet, hogy éppen az egyszerűségében oly kedves mulatság kitünően sikerüljön.

— **Az eső csak nem akar esni.** Tegnap a déli szél fellegtábor vert össze az égen s az éjszatonai kezdtek megeredni, hogy gyönyörűség volt nézni. Azonban csak mutatta, hogy tudna esni, ha akarna, mert pár perc után az eső teljesen elállt s a szél tovaüzte a fellegetek.

— **Jótékonyág.** Egy magát megnevezni nem akaró jótévő a radnai önkéntes tüdőbeteggyógyintézet költségeinek fedezésére 30 ft, azaz harmincz forintot kegyeskedett adományozni, mely összeg átvétele enzenl nyilvánosan köszönettel nyugtatványoztatik. M.—Radnai, 1890. aug. 26-án. Diófi Péter, egyll. pénztárnok, Kotró Károly, titkár. V a s e t z Pál, h. főparancsnok.

— **Rablók garázdálkodnak** Sikló közelemben, mint levelezőnk írja. Ugyanis a Sikló községhez tartozó botoli pusztán 22-én éjjel, midőn az orosházi piacról többen jöttek hazafelé, több rabló kormos festékkel befestve, a sikló népek utját állta és forgópisztolyal rajuk löttek. Az egyik lövéstől Murg Juon vesélyesen megsebesült, mire ez nagyon kiabált és többi társai jöttek segítségre s így a rablók elmenekültek. Ugy látszik, hogy a betyármentes vidékre behatoltak a szegénylegények, kiknek kézrekerítése iránt a szükségesség lépések meg is tétettek.

— **Parkirozott té.** Mint említettük, a tanács felhívta a mérnöki hivatalt, csinálna tervet és költségvetést az Attila rendezésére nézve. A mérnöki hivatal azt fogja javasolni, hogy a teret kikövezzék, csatornazzák és parkirozzák. A tanács valószínűleg el fogja fogadni ezt a tervet.

— **A vértanúszobor leleplezésére** Temesmegye és Temesvár város fényes küldöttségét küld hozzánk.

— **A kellemetlenül hideg idő** ugyan csak meglátszott tegnap a kiállításon. A közönség csakugy tengett, lengett a parkban, míg a vendéglő zárt helyiségében alig fordult meg 15 ember. Nagy feltűnést keltett a kávéházban egy fiatal ember, aki jégkávát evett; mindenki csak őt nézte. Az überczihák előkerültek s az abnormis állapot mindentelé náthat és katarust idézett elő.

— **Az aradijás iparhatóság** megbízottak ülést tartottak Schwarz Zsigmond elnöke alatt, hogy megválasszák a gyárak, műhelyek és iskolák látogatóját. A választás egyhangulag Mittner Józsefre esett, aki ezt a tisztséget el is fogadta. Az ülésnek más tárgya nem volt.

— **Pótvásár.** Mint már onlítottuk, a kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy az Aradvármegye területéhez tartozó Csérmő községben a folyó évi június hó 29-ére esett, de elmaradt országos vásár helyett augusztus 31-én pótvásár tartassék.

— **Tandijmérésekről** tegnap estig 250 szülő folyamodott, kik részben vagy egészben nyertek is tandijelengedést.

— **Utca-szabályozás.** A kortész-utczát szabályozza a mérnöki hivatal. Az utczát egyenesre nyelik s emiatt kisajátítás is lesz. A városnak nem kell semmit vennie, hanem ő töle fognak venni a lakosok.

— **A tanítók és tanítónők** athelyezésére most készitlik a javaslatot, melyet a csütörtöki iskolaszék elé fognak terjeszteni. Elég nagy változások lesznek, ha ugyan az iskolaszék el fogja fogadni az előterjesztéseket.

— **Egy plébános halála.** Részvétellel vettük az alábbi gyászjelentést: A makói esperesi kerületi papsg szomorodott szívvel jelenti testvérenek az Urban Faragó János battonyai róm. kath. plébánosnak f. hó 26-án, reggel fél 3 órakor a halotti szentségek átátos felvétele után, élete 63-ik, áldozásának 38-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogultnak lelki üdvéért az engesztelő szt. mise áldozat f. hó 27-én d. e. 9 órakor fog a battonyai róm. kath. templomban a Mindenhathatnak bemutatni, hült tetemei pedig ugyanaz nap d. u. 4 órakor a battonyai r. k. temetőben a boldog feltámadás reményében örök nyugalomra tetétni. Az elenyészhetetlen világosság fényeskedjék neki! Battonyán, 1890. évi augusztus hó 26-án.

— **Iskolai értesítés.** Az aradi izr. hitközség elemi fu- és leányiskolájában a jövő 1890—91. iskolai évre a beiratások f. évi augusztus hó 28. 29. és 31. napján d. e. 8—12 óráig az illetékes iskolahelyiségekben eszközölközhetnek. Javító- és magánvizsgálatok ugyan e napokban tartanak. Az előadás szeptember hó 1-én veszi kezdetét. Minden tanuló a beiratásra személyesen, még pedig szülei, gyámjai vagy ezek megbízottjai kíséretében tartozik megjeleneni. Az I-ös osztályba csak oly tanulók vétetnek fel, kik életük 6-ik évét már betöltötték, miről a szülők esetlegesen anyakönyvi kivonatát előmutatni kötelesek. Az évi tandij a helybeliekre, mint vidékiekre nézve az I. és II. osztályban 8 ft, a III. és IV. osztályban 10 ft, ezenkívül még 30 kr az iskolakönyvtár javára. A tandij félvélnként előleges, e. p. az első félvi részlet a beiratás alkalmával, a második félvi részlet a második tanfolyam kezdetén, azaz február hó első napjában a hitközség pénztáránál fizetendő. Szegény szülők gyermekei díjmentesen fölvetetnek. A tanulók beiratásánál a második beoltásról szóló „újraoltási bizonyítvány“ is felmutatandó. Arad, 1890. aug. hó. Az aradi izr. hitközség előjárósága: Bing Vilmos, elnök.

— **Mulatságok Buttyinban.** Buttyin község is nagyvárosias képet kezd mutatni, mert a múlt héten — írja levelezőnk — egy csepürágó komédiás-trupp herbergelt ott három napig, — s alig utazott tovább, már a város másik végén bevonult Brusini Benvenuto művész-társulata, mely szép mutatványokkal szórakoztatja közönségét. Utána nyombar megérkezett Fábán László színtársulata, s tegnap már meg is kezdette előadásait az „Lugyenyölök“ népszínművel Szabó Antal ur díszes új termében. Most tehát bőven kijutott Buttyinnak is a jóból! Közönségünk azt sem tudja, hogy hol töltse el estét? ... Aradmegye keleti részének tehát mégis csak Buttyin marad a góczpontja! ...

— **Apró tolvajok.** Atzél Péter ó-vár-térintányájára belopóztak Müller Géza és Gubát Antal 6 és 7 éves kis fiuk, leszedtek egy kosár egres szőlőt s azzal elosontak. A lopást csak akkor vették észre, mikor a két nebuló már elkötötte a savanyu szőlőt. A két gyermeket, illetve szüleiket a járásbíróóság elé állították.

— **A nőnevelőből.** A tanítónő, miután előző nap Don Carlosról beszélt tanítványainak, másnap a következő kérdéssel fordul egyik tanítványához:
— Meg tudná-e mondani, ki mondta azt az ismeretes mondást, hogy: „Ime, véget értek az aranyszép napok“?

Nőven dék: Oh, igen. A papa mondta a minap, mikor a mama hazaérkezett a fürdőből.

— **Tüz Lippán.** Ozv. Turánszky né nagy istállója Lippán a Marosparton ki-gyuladt és leégett. Ha ellenkező szél talál fújni, a veszedelem nagy lett volna. A tüzoltók oly gyorsan eloltották a tüzet, amint csak lehetett. Az istálló biztosítva velt.

— **A szegedi párba** sebesültje, Ujlaky Antal hirlapíró tegnap hagyta el a kórházat, ahol 5 hétig feküdt abban a sebben, melyet ellenfele Gárdonyi Géza ejtett rajta. Most már teljesen fölépült, csak balkezét nem fogja még sokáig használni. Ujlaky üdülés végett Debreczenbe utazott rokonaihoz.

— **A fegyvergyár felozlása.** A magyar fegyvergyár, ugy látszik, beleunt a kísérletekbe s végképp abbahagyta sikertelen munkáját. Maguk a gyár intőzői nem vallják meg ugyan az igazat, de a kiket érdekel a dolog, napok óta olyan jeleket látnak, amelyek azt mutatják, hogy az egész vállalat oszlófélben van. A múlt héten ugyanis elbocsátottak a munkások közül egy csoportot, s ma ismét felmondtak száznak. Lassankint el fogják bocsátani mind a nyolczszázat, de ez a szándékot meg titkolják, nehogy a munkások közt zavargás támadjon. A kiket ma bocsátottak el, azoknak levonás nélkül kifizették a jövő hétre járó bérüket s azzal vigasztalják őket, hogy nem sokára megint munkába állhatnak. A munkások azonban sejtik a szomorú valót s fölötőbb elvannak keseredve. Az igazgatóság fél is a boszujoktól s megkérte a rendőrséget, hogy e válságos napokban szigorúan őriztesse a gyártelepet. Ma egész nap lovasrendőrök táboroztak a gyár előtt s éjszaka is folyton czirkáltak körülötte.

— **A cigány és a víz.** Hogy a cigány nem valami nagy barátja a víznek, az köztudomású dolog. Mulatságos bizonyosága ennek az alábbi esemény, melyet a bécsi lapok táviratban (!) jelentenek Wiesbadenből. E szerint a Wiesbaden közelében fekvő Idstein helység polgármestere s annak a szolgálja összevesszék egy kóhor cigánycsapatot. A cigányok rajtuk ütöttek s bizonyosan kegyetlenül megdolgoztak mind a kettőt, ha a polgármester urnak nem támad az utolsó pillanatban egy mentő gondolata. A községi szolgát utasította, hogy a polgármester lak hátsó ajtaján kimenekülve szaladjon az egyházhoz és veresse félre a harangokat. A vészjelre az önkényes tüzoltóság teljes felszereléssel előrohogott és helyesen fogván fel a helyzetet, a tüzi főcskezt hatalmas vizugarat nekiirányozta a cigányoknak. A nem várt rendszabályt a cigányok kerelt oldották és Idstein polgármestere megmenekült a humorisztikus veszedelmétől.

— **Rövid hírek.** „Vernueil“ telivér ló, melyet a kormány tizenkét évvel ezelőtt 106,000 ftrot vett, a napokban kimult; tizenkét év alatt 244,000 ftrot hasznolt hajtott a kiseri állami ménesnek. — Az „Egyenlőség“ című lap fölgyúzi, hogy mig Tisza Kálmán kormányelnöksége idejében s azelőtt is a pesti zsidó hitközség rabbija minden évben kapott meghívót a lakomára, melyet a miniszterelnök a király születése napján adott s Kohn Sámuel dr rabbi rendezés alatt is jelent, a folyó évben csak a keresztény felekezetek papjai kaptak meghívót, a zsidó nem. — **Bécs orvosi körei** allen sujtó leleplezéseket készült közrebocsátani Hermann Károly huszartiszt, kit Bécsben ismételtelen bezárták a tóhelyházba, de aki mindannyiszor megszökött; Berlinben Eulenburg tanár ép elméjének nyilvánította s Hermann most rípiratot készült kiadni. — **A burg legöregebb lakosa** költözökdi most a lakából, melyben 46 esztendő óta lakott s melyt most lebontanak; az öreg Friedl, ki ötvenhat esztendő óta udvari lámpagyújtogató, a burg egy másik részében kapott lakást.

— **X.** Az „Entreprise des pompes funéres“ első temetés-rendezési intézet Aradon tudatja Tirzin Katicának 1890. évi augusztus hó 26-án, életének 20-ik évében bekövetkezett halálát. Hült tetemei augusztus hó 27-én, délután 5 órakor, fognak a helybeli közsírkertben örök nyugalomra helyeztetni.

S z i n h á z.

— **A színtársulat összes tagjai** már megérkeztek Aradra; két heti játékrendre a szerepek kézbesítettek, s ma szerdán teljes apparatussal megkezdetnek a próbák, melyek reggel 8 órától 12-ig és délután 2 óráig folyton tartani fognak a következő sorrendben: „I b o l y a f a l ó“, „V a d o r z ó k“, „S z e g é n y J o n a t h a n“, „A h o l n a t k o z n a k“.

A katonzenekezzel az egyezés lépérett; egy héten három operett-előadás lesz a teljes zenekar közreműködésével.

Közzgazdaság.

A vetések.

A mezőgazdasági állapotról a földművelési miniszteriumhoz e hó 17-től 23-ig beérkezett hivatalos jelentések alapján a következőket közölhetjük:

Tengeri. A Duna balpartján eső hiányában folyton hanyatlik, sok helyen teljesen kiszáradt, a termés átlag a közepesnél jóval gyengébb lesz. A Duna jobbpartján a rendkívül nagy hőség és szárazság csökkenti a termést, mely kevés kivétellel rosszabb és legfeljebb közepesen alulnak jelezhető. A Duna-Tisza közén, bár egyes helyeken az eső folytán javult, szintén igen gyenge termés várható. A Tisza jobbpartján a termés-kilátások általában igen gyengék; hasonlóképpen a Tisza balpartján. A Tisza-Maros szögén, valamint az erdélyi megyékben egyes helyeken jó, különben mindenütt közepesen aluli lesz az eredmény.

Hüvelyesek és kerti vetemények az egész országban gyengén állanak a nagy hőség folytán, csak káposzta jó eredményvel biztat Szepes- és Trencsén megyékben.

A burgonya nagyobbára gyenge eredményt ígér az egész országban, kivéve Szepesmegyét és Erdély némely részeit, hol a burgonya meglehetősen jó és szép.

A dohány kevés kivétellel szintén csak gyenge termés-eredményt nyújt. A cukorrépa a nagy hőség következtében nem fejlődhetik ki, helyenkint csak oly nagy, mint egy jól kifejlett burgonya s csak féltérmet ígér.

A takarmányrépa fejlődésében visszamaradt, Szepesmegyében jó.

A mesterséges és természetes kaszálók s a legelők sok helyen kopárak; Máramaros megye kivételével kiégették, kiszáradtak; Torontálmegyében az ergek nagy kárt okoznak. Szőlők. Az egész országban csak közepesre termésre van kilátás. A firtók többnyire ritkák, nincsenek eléggé kifejldve.

Gazdasági munkálatok. A szántás és vetés a nagy forróság miatt lehetetlen. A repce vetése lassan halad előre. A Tisza jobb- és balpartján, valamint Erdélyben a cseplési munkálatok még folyamatosan vannak.

Elemi csapások. A Duna jobbpartján a növényzet a rendkívül forróság következtében nemcsak nem fejlődhetik, hanem a kisebb folyók és patakok, valamint a kutak vízhiányban szenvednek. Sáros megye sírokat és Ungmege ungvári járásában f. hó 16-én jéges volt.

Vegyes közlemények.

— **A m. kir. államvasutak igazgatóságától** vett értesítés szerint folyó évi szeptember hó 1-től kezdve Szabadka és Szeged között a 712. sz. új éjjeli személyvonat fog forgalomba helyezettetni. Ezen vonat Szabadkáról — csatlakozással Zimony, Villány és Baja felől — indulni fog éjjel 11 óra 8 perczkor és Szegedre érkezik éjjel 12 óra 40 perczkor. Ugyancsak szeptember hó 1-től kezdve Szeged és Hódmező-Vásárhely között az 1951. és 1952. számú tehervonatok naponta személyzállítással (II. és III. oszt.) fognak közlekedni. Az 1951. sz. vonat indul Szegedről reggel 5 óra 16 perczkor és érkezik H.-M.-Vásárhelyre reggel 6 óra 28 perczkor, az 1952. sz. vonat indul H.-M.-Vásárhelyről este 9 óra 28 perczkor és érkezik Szegedre este 9 óra 40 perczkor. Budapest, 1890. augusztus 26-én. Az elnök-igazgató helyettese.

Ujaradi gabonapiacz.

Augusztus 26.

Buzában nagy behozatal 6.40—60; rozsa, gyeonge behozatal 5.00—55; kevés csöves-kukorica 3.50 dupla métermázsája.

Budapesti gabonátözsde.

Augusztus 26.

Amerika 2/1, centtel alacsonyabb, mérsékeltetb kintlaj, jó rételkár, 25,000 métermázsája forgalom, árak teljesen tartvák.
Tavaszi buza 7.45—48; őszi buza 6.99—90; kukorica 5.79—80; zab 6.11—13.

Szeszüzlet.

Augusztus 26.

B. Szász, Kászaru nagyban 51.—; kicsinyben 51.50; hordó nélkül, per 100 liter, % beelőrtve 15 ft fogszántást adott.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsden.

Budapest, 1890 augusztus 26.

Magyar aranyárakék 4%	100.80
„ papírárakék 5%	99.35
„ vasuti kölcsön	—
„ keleti vasuti államkötvény, I. kibor.	—
„ „ „ „ II. „	—
„ „ „ „ III. „	111. —
„ földterhermentési kötvény	—
„ zarádék	—
„ zarádék	—
„ földterhermentési kötvény	—
„ földterherment. kötv. zarádék	—
Erdélyi földterhermentési kötvény	—
Horvát-szlavon földterhermentési kötvény 104. —	—
Magyar szőlődezmaváltási kötvény	—
„ nyereségnyorsorsjegy-kölcsön	137. —
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	127. —
Ostrák járadék papírban	88. —
„ „ „ „ „ „	88. —
„ „ „ „ „ „	85. —
„ „ „ „ „ „	107.25
1860-iki államsorsjegy	189. —
Ostrák-magyar bankcsórvány	96. —
Magyar hitelbank-részvény	350.50
Ostrák hitelintézet-részvény	307.30
Esti	—
Ca. s kir. arany	5.35
20 frankos arany (Napoleon'dor)	8.93
Német birodalmi márka	55.10
London	112.25
20 márkás arany	1. —

Felölés szerkesztő: Vázarhelyi Béla.

